

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

J m é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Tomáše Langáška, soudce zpravodaje Jaromíra Jirsy a soudce Jana Wintra o ústavní stížnosti stěžovatele: **Q. E. J. L.**, zastoupeného Mgr. Evou Blahetovou, advokátkou, sídlem Černíkova 2986/14, Brno, proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 18 Co 251/2024-156 ze dne 28. 8. 2024 a výrokům II., III., IV., V. a VI. rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 č. j. 50 Nc 6043/2024-100 ze dne 16. 5. 2024, za účasti **Městského soudu v Praze** a **Obvodního soudu pro Prahu 5**, jako účastníků řízení, **a) E. S.**, zastoupené JUDr. Hanou Bukovskou, advokátkou, sídlem Francouzská 75/4, Praha 2, **b) nezletilé L. S. L.** a c) nezletilé **D. L. L.**, zastoupených jako opatrovníkem městskou částí Praha 5, sídlem náměstí 14. října 1381/4, Praha 5, jako vedlejších účastnic řízení, takto:

I. Rozsudkem Městského soudu v Praze č. j. 18 Co 251/2024-156 ze dne 28. 8. 2024 bylo porušeno základní právo stěžovatele na rovnost účastníků řízení ve spojení s jeho základními právy na tlumočníka a projednání věci v jeho přítomnosti podle článku 37 odst. 3 a 4 a článku 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jakož i jeho základní právo na soudní ochranu ve spojení se základním právem na péči a výchovu dítěte podle článku 36 odst. 1 a článku 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, a proto se uvedené rozhodnutí ruší.

II. Ve zbývajících částech se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Ústavní soud v nyní projednávané věci řešil dvě klíčové otázky: zaprvé, zda Městský soud v Praze zajistil plnou a efektivní participaci stěžovatele na jednání, jednal-li s ním bez přítomnosti tlumočníka, ačkoliv český jazyk dobře neovládá; zadruhé, zda stejný soud ústavně souladně odůvodnil, proč nebylo v nejlepším zájmu nezletilých dcer, aby byly svěřeny do střídavé péče obou rodičů.

II. Skutkové okolnosti věci a obsah napadených rozhodnutí

2. Matka [vedlejší účastnice a)] a otec (stěžovatel) dvou nezletilých dcer [pětileté vedlejší účastnice b) a čtyřleté vedlejší účastnice c)] nevedou společnou domácnost od července 2023. Otec — původem Francouz — se od rodiny odstěhoval do nájemního bytu ve stejné městské části. Styk rodičů s dětmi probíhal na základě dohody rodičů tzv. asymetrickou formou v průměrném rozsahu přibližně 18:12 dnům měsíčně ve prospěch matky (otec dcery vídal převážně o víkendu). Nezletilé byly přihlášeny k nástupu do mateřské školy od září 2024.

3. V květnu 2024 Obvodní soud pro Prahu 5 („opatrovnický soud“) svěřil nezletilé do střídavé péče rodičů s rovnoměrně stanoveným intervalem střídání po jednom týdnu (výrok I.). Opatrovnický soud dále rozhodl o předběžné vykonatelnosti části rozsudku (výrok II.) a povinnosti rodičů platit dcerám výživné (výroky III., IV., V. a VI.). Dospěl k následujícím závěrům:

Nezletilé mají k oběma rodičům plně navázaný vztah. Oba rodiče mají pro dcery vytvořené vhodné bytové podmínky a zázemí, s dcerami komunikují, řádně se o ně starají (včetně finančních záležitostí), podnikají s nimi aktivity a jezdí k prarodičům. Z pohovoru s nezletilými — který provedl kolizní opatrovník — vyplývá, že dcery mají rády oba rodiče a chtějí být s oběma.

Nezletilé dcery je proto vhodné svěřit do střídavé péče rodičů, a to s rovnoměrně upraveným intervalem střídání, jelikož neexistuje překážka, která by tomu bránila; s ohledem na hezký vztah nezletilých k oběma rodičům je tato forma nejvhodnějším řešením vzniklé rodinné situace. Nezletilé si nebudou muset navykat na nový režim péče, neboť střídavá péče o ně, byť asymetrická, již probíhala; nezletilé jsou zvyklé na prostředí u obou rodičů a běžně se mezi nimi stěhují. Dosavadní rozsah styku se od nového režimu příliš neliší, jde o rozšíření styku otce o pouhé tři dny v měsíci, a nelze proto argumentovat stabilitou současného zázemí.

Rodiče jsou schopni spolu v základních věcech komunikovat, o čemž svědčí, že se domluvili na péči o nezletilé včetně svátků a umožňují dcerám kontaktovat druhého z rodičů. Stav komunikace rodičů odpovídá nutné úrovni pro realizaci jakéhokoli druhu péče, včetně střídavé, která je v zájmu nezletilých i s ohledem na blízkou vzdálenost bydlišť rodičů a zachování stávajícího sociálního zázemí.

4. Městský soud v Praze („odvolací soud“) ústavní stížností napadeným rozsudkem změnil rozhodnutí opatrovnického soudu a svěřil dcery do péče matky; upravil rovněž styk otce s dcerami na lichý týden ve středu odpoledne a v sudý týden od čtvrtka do následujícího pondělí ráno. Odvolací soud dále částečně potvrdil zvláštní úpravu prázdninového styku, uložil stěžovateli povinnost platit na výživu dcer 6 400 Kč měsíčně a zaplatit nedoplatek. Dospěl přitom k následujícím závěrům:

Nalézací soud nedostatečně posoudil zásadní hledisko komunikace rodičů, jež je v daném případě nastavena natolik nedostatečným způsobem, že rodiče nejsou schopni dohody ohledně základních potřeb nezletilých. Velká část praktické péče spočívá na matce; otec potřeby dcer poměřuje jím tvrzenou pohledávkou za matkou. Rodiče nejsou schopni konstruktivního dialogu, na základě něhož by byly běžné náklady nezletilých obratem řešeny; nadto otec nezaplatil dlužné výživné a převážnou část péče o hmotné zabezpečení dcer ponechal na matce, která běžné i dlužné výživné platila. Taková situace ohrožuje péči o nezletilé v oblasti hmotného zabezpečení (placení obědů, nákup obuvi, oblečení atd.), a je proto v jejich nejlepším zájmu, aby jim byl stanoven primární pečovatel, který bude jejich potřeby efektivně saturovat.

Odvolací soud vzal při rozhodnutí v úvahu věk dětí (5 a 4 roky) a skutečnost, že od září 2024 začnou obě navštěvovat mateřskou školu, v níž si budou muset zvyknout být bez rodičů, osvojit návyky školního kolektivu, spolupracovat s jinými dětmi a pedagogem. Pro všechny děti je nástup do školského zařízení náročný na adaptaci. Střídavá péče není v nejlepším zájmu dcer, neboť v tomto období je třeba, aby změny byly kompenzovány stabilním domácím zázemím, ve kterém budou moci nové zážitky odpovídajícím způsobem vstřebat. Stanovené rozložení styku dcerám umožní lépe vnímat běh času ve smyslu pracovního týdne i volného víkendu a zároveň jim umožní v dostatečném rozsahu kontakt s otcem.

III. Argumentace stěžovatele

5. Ústavní stížností se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označených rozhodnutí. Tvrdí, že soudy porušily jeho základní práva zaručená v čl. 10 odst. 2, čl. 32 odst. 1 a 4, čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 2, 3 a 4 Listiny základních práv a svobod („Listina“), a dále čl. 12 a 18 Úmluvy o právech dítěte.

6. Stěžovatel namítá, že odvolací soud svěřil dcery v rozporu s jejich nejlepším zájmem do péče matky; jeho styk upravil asymetricky v poměru 18:12 dnům, přestože dosud fakticky probíhal režim péče v poměru 55:45 %. Střídavá péče je v nejlepším zájmu dcer, které samy chtějí být s oběma rodiči a jsou na střídání zvyklé.

7. Odvolací soud jinak zhodnotil důkazy provedené opatrovnickým soudem, aniž by dokazování zopakoval, nevypořádal se s doporučením kolizního opatrovníka a přání dcer ignoroval. Závěr o nevhodnosti střídavé péče odvolací soud nedostatečně odůvodnil pouze odkazem na špatnou komunikaci rodičů, věk nezletilých a jejich nástup do předškolního zařízení, což jsou důvody, které podle ustálené judikatury Ústavního soudu samy o sobě nezakládají překážku střídavé péče rodičů.

8. Svěření dcer do péče matky nemění nic na potřebě komunikace o zásadních otázkách, neboť stěžovatel není omezen ve své rodičovské odpovědnosti (nález sp. zn. I. ÚS 3065/21 ze dne 3. 5. 2022). Byť komunikace mezi rodiči není ideální, v základních otázkách funguje (kupříkladu ohledně výběru školky). Odvolací soud závěr o špatné komunikaci založil pouze na výslechu matky, dále neoprávněně kladl otcí k tíži, že hmotné zabezpečení zůstávalo na matce z důvodu, že neuhradil dlužné výživné. Není ani zřejmé, proč budou dcery v případě svěření do péče matky lépe hmotně zabezpečeny.

9. Věk dcer nepředstavuje překážku střídavé péče; dcery jsou na režim střídání v „dvojazyčném“ prostředí zvyklé. Obdobně nástup do školky stabilitu zázemí nenaruší: na zavedení střídavé péče nenastane nikdy vhodný čas, bude-li se *status quo* dlouhodobě konzervovat (srov. nález sp. zn. I. ÚS 823/16 ze dne 6. 12. 2016). Otec je zvyklý o dcery pečovat plynule více dní a má pro ně zajištěné bydlení v blízkosti bydliště matky.

10. Odvolací soud nadto postupoval protiústavně, neboť v okamžiku, kdy se na jednání nedostavil tlumočník, jednal se souhlasem stěžovatele (který mluví primárně francouzsky) a jeho advokátky, avšak nedal jí dostatečný prostor pro tlumočení. Odvolací soud při absenci tlumočníka vedl jednání, jako kdyby byl jeho průběh tlumočen, a neposkytoval žádný prostor pro překlad advokátce stěžovatele, která se zároveň musela plně soustředit na zastupování stěžovatele. Advokátka předsedkyni na nedostatek času na překlad upozorňovala, nicméně jí bylo pouze sděleno, že nemá slovo; obdobně odvolací soud uvedl, že vyjádření matky stěžovatel obdržel den před jednáním, a proto není třeba tlumočení.

11. Podle stěžovatele v důsledku protiústavního rozhodnutí o péči neobstojí ani stanovení povinnosti platit výživné; odvolací soud nadto při stanovení dluhu na výživném nezapočítal jím zaplacenou částku 18 000 Kč. Nálezací soud pak přezkoumatelně nezjistil skutečný ani potenciální příjem matky.

IV. Vyjádření k ústavní stížnosti a replika

12. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu vyzval účastníky řízení a vedlejší účastnice řízení, aby se k ústavní stížnosti vyjádřili.

13. Podle odvolacího soudu základní práva stěžovatele porušena nebyla. K namítanému porušení práva na jednání v mateřštině odvolací soud uvedl, že otec na začátku jednání výslovně souhlasil s jednáním bez tlumočníka (který se bez omluvy nedostavil). Odvolací soud po dohodě s advokátkou otce jednal s tím, že otcí bude tlumočit ona. K údajné nemožnosti tlumočení obsahu referátu pověřené členky senátu otcí uvedl, že referovány byly skutečnosti stěžovateli známé, tj. předmět sporu, obsah prvostupňového rozhodnutí, obsah podaných odvolání a vyjádření k nim, které byly vždy doručeny protistraně, jež měla možnost se s nimi seznámit. V průběhu jednání byly dotazy ze strany soudu pokládány otcí ve francouzském jazyce členkou senátu a obsah sdělení otce sdělován ostatním členům senátu či překládán advokátce otce, jejíž tvrzení o nedostatku času na překlad je překvapivé; v průběhu jednání tuto námitku nevznesla.

14. K meritu věci odvolací soud uvedl, že pečlivě vážil zájem nezletilých dětí. V současné době je nejvhodnější řešení stanovit jednoho, hlavního výchovného pečovatele — matku, která bude mít na starosti rozhodnutí, které aktivity děti absolvují, jakož i finanční náklady. Otec bude matce v rámci výživného na tyto náklady průběžně každý měsíc přispívat a současně je zachován široký styk, v rámci něhož může otec svá

rodičovská práva realizovat. Ještě v červenci 2024 byla péče o nezletilé realizována formou: týden u matky, víkend u otce. Otec potvrdil, že se hodlá na výdajích běžné potřeby podílet až poté, co se na nich s matkou dohodnou, aniž by předem potvrdil jejich výši; matka přitom nakoupila potřeby pro nástup do mateřské školky. Špatnou komunikaci rodičů odvolací soud považoval za rozhodnou, neboť pro hádky rodičů ohledně hrazení potřeb dcer není v péči o ně prostor. Odvolací soud vzal rovněž v úvahu doporučení opatrovníka i přání dětí být s oběma rodiči. Opatrovnický soud odkázal na odůvodnění svého rozsudku.

15. Opatrovník nezletilých ve vyjádření uvedl, že v dubnu 2024 s nimi provedl pohovor. Obě dívky sdělily, že mají oba rodiče stejně rády a mají u obou rodičů pestré programy; mají rády jak Českou republiku, tak Francii. Vzhledem k nízkému věku se dívky nedokázaly vyjádřit, v jakém rozsahu chtějí trávit s rodiči čas. Podle opatrovníka nebyly dány důvody, aby byl zvolen jiný typ péče než střídavá péče symetrická.

16. Matka navrhla ústavní stížnost otce zamítnout. Odvolací soud zvážil nejlepší zájem dcer s ohledem na specifickou situaci v rodině; asymetrické rozdělení styku (v poměru 2/3 ku 1/3) odpovídá nejlepšímu zájmu nezletilých. Matka odkázala na nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2364/24 ze dne 5. 2. 2025. Právo stěžovatele na tlumočníka podle matky porušeno nebylo, protože otec s jednáním bez tlumočníka souhlasil a jeho advokátka měla při jednání dostatečný prostor otce zastupovat.

17. Stěžovatel nad rámec již uplatněné argumentace v replice uvedl, že přestože původně souhlasil s jednáním bez tlumočníka, oprávněně předpokládal, že jeho advokátce bude poskytnut dostatečný čas na tlumočení i právní zastoupení. Odvolací soud se v rozporu s judikaturou Ústavního soudu nezabýval možností změnit v budoucnu formu péče na střídavou. V případě asymetrického nastavení styku má střídavá péče přednost oproti péči jednoho rodiče. Není v zájmu dcer, že se stěžovatelem tráví podstatně méně času než matka (případ je odlišný od věci sp. zn. I. ÚS 2364/24).

V. Upuštění od ústního jednání

18. Ústavní soud ve věci nenařídil ústní jednání, protože by to nic nepřispělo k dalšímu objasnění věci; dokazování nebylo třeba provádět (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

VI. Předpoklady řízení před Ústavním soudem

19. Ústavní soud je k projednání ústavní stížnosti příslušný. Ústavní stížnost byla podána oprávněnou osobou [§ 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu], je včasná a není nepřípustná podle § 75 odst. 1 téhož zákona. Stěžovatel je řádně zastoupen advokátkou.

VII. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

20. Ústavní soud posoudil ústavní stížnost stěžovatele a dospěl k závěru, že je důvodná.

21. Dílčí závěry Ústavního soudu lze shrnout následovně: Zaprvé, odvolací soud porušil základní právo stěžovatele na rovnost účastníků řízení ve spojení s jeho základními právy na tlumočníka a projednání jeho věci v jeho přítomnosti, protože se stěžovatelem jednal bez přítomnosti tlumočníka, aniž by jeho advokátce poskytl dostatečný prostor poté, co advokátka výslovně namítala, že tlumočit do francouzštiny nestačí (**VII. 1**). Zadruhé,

odvolací soud dostatečně neodůvodnil, proč není v nejlepším zájmu nezletilých, aby byly svěřeny do střídavé péče obou rodičů, čímž porušil základní právo stěžovatele na soudní ochranu ve spojení se základním právem na péči a výchovu dítěte (VII. 2).

VII. 1 Porušení práva stěžovatele na rovnost účastníků řízení ve spojení s jeho právy na tlumočníka a projednání jeho věci v jeho přítomnosti

22. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, že odvolací soud postupoval protiústavně, neboť s ním jednal bez tlumočníka, aniž by jeho advokátce poskytl dostatečný prostor na tlumočení.

23. Součástí základního práva na spravedlivý proces je zásada rovnosti účastníků řízení (čl. 37 odst. 3 Listiny ve spojení s čl. 96 odst. 1 Ústavy České republiky). Touto zásadou Ústavní soud rozumí „*rovnost zbraní, respektive rovnost příležitostí*“ (nález sp. zn. Pl. ÚS 15/01 ze dne 31. 10. 2001; viz rovněž § 18 o. s. ř.). Rovnost účastníků řízení mimo jiné znamená, že každé procesní straně má být dána přiměřená možnost přednést svou záležitost za podmínek, jež ji nestaví do podstatně nevýhodnější situace, než ve které je její protistrana (nález sp. zn. III. ÚS 202/03 ze dne 13. 11. 2003 a nález sp. zn. Pl. ÚS 49/10 ze dne 28. 1. 2014, bod 28).

24. Spravedlivý proces je zajišťován rovněž právem každého na projednání jeho věci v jeho přítomnosti (čl. 38 odst. 2 Listiny). Smyslem uvedeného práva je, aby každému bylo ve věci, kdy je rozhodováno o jeho právech a povinnostech, umožněno před soudem skutečně jednat (srov. nález sp. zn. II. ÚS 2020/18 ze dne 28. 3. 2019, bod 27). Mezi neopominutelné prvky práva na spravedlivý proces totiž patří zásada *audiatur et altera pars* (budiž vyslechnuta i druhá strana), z níž plyne povinnost soudu vytvořit prostor zaručující účastníku řízení možnost účinně uplatňovat námitky a argumenty, které jsou způsobilé ovlivnit rozhodování soudu a s nimiž se soud musí v rozhodnutí náležitě vypořádat (nález sp. zn. II. ÚS 482/21 ze dne 7. 7. 2021, bod 42).

25. Záruku spravedlivého soudního procesu představuje také ustanovení čl. 37 odst. 4 Listiny, které zakotvuje právo na tlumočníka každému, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, v němž se vede jednání. Podstatou základního práva na tlumočníka je především zajistit, aby účastník, který neovládá jazyk jednání, nebyl znevýhodněn a mohl komunikovat se soudem v jazyce, jemuž skutečně rozumí a kterým hovoří (usnesení sp. zn. II. ÚS 558/04 ze dne 15. 12. 2004). V demokratickém právním státě je nepřipustné, aby se konalo jednání soudu ve věci přítomné osoby, která jednání nerozuměla a neměla možnost se do něj účinně zapojit; opačný přístup by z jednotlivců činil objekt, nikoli subjekt práv (nález sp. zn. II. ÚS 482/21, bod 41). Ustanovení čl. 37 odst. 4 Listiny — oproti čl. 6 odst. 3 písm. e) Úmluvy ochrany lidských práv a základních svobod („Úmluva“) — garantuje právo na tlumočníka v širší rovině, tj. nikoliv jen v trestním řízení.

26. Z právě uvedených ústavně zaručených garancí vyplývá, že koná-li se jednání soudu za přítomnosti osoby, která se domáhá soudní ochrany, je nezbytné zajistit takové podmínky, aby se dotčená osoba měla možnost jednání účastnit plnohodnotně [srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva („ESLP“) ve věci *Al Husin proti Bosně a Hercegovině* (č. 2) ze dne 25. 6. 2019, č. stížnosti 10112/16, § 115]. Účastník řízení musí mít šanci zapojit se do jednání nikoliv pouze formálně, ale i fakticky, což znamená, že obsahu jednání musí mít možnost minimálně po jazykové stránce skutečně rozumět, aby

se k němu mohl v případě potřeby vyjadřovat a reagovat na jeho průběh (viz nález sp. zn. II. ÚS 482/21, bod 43).

27. Aby nebyla participace účastníků na řízení pouze iluzorní, musí mít možnost uvádět skutečnosti na podporu svých nároků, rozumět stanoviskům jiných účastníků a vyjádřit se k nim. Plná a efektivní participace účastníků na řízení má přitom hlubší význam: institucionálně garantovaná možnost dotčených osob návrhy a námitkami participovat na soudním procesu má nejlépe zajišťovat ochranu základních práv, která je prvotním účelem soudního řízení (srov. nález sp. zn. IV. ÚS 2119/11, bod 13; nález sp. zn. IV. ÚS 2119/11 ze dne 3. 4. 2012, bod 12).

28. Přestože z obecných požadavků základního práva na tlumočníka zaručeného v čl. 37 odst. 4 Listiny nevyplývá absolutní povinnost státu zajišťovat tlumočníka bez dalšího (automaticky) ve všech případech, je povinností soudu účastníka o právu na tlumočníka poučit a zajistit jej v okamžiku, kdy účastník zjevně není schopen rovnocenné účasti na řízení (usnesení sp. zn. IV. ÚS 189/05 ze dne 20. 7. 2005).

29. Konkrétně řečeno — tam, kde existuje pochybnost, zda je účastník řízení s ohledem na své jazykové znalosti schopen adekvátně reagovat na výzvu soudu ke splnění procesních povinností nebo uplatnění procesních práv (nebo na ni v důsledku téhož nereaguje vůbec), je třeba úkon soudu provést rovněž v jazyce, kterému účastník řízení dostatečně rozumí, anebo mu ustanovit tlumočníka; v opačném případě není zajištěna rovnost účastníků řízení (nález sp. zn. II. ÚS 186/05 ze dne 8. 8. 2005). Podle § 18 odst. 2 občanského soudního řádu ostatně platí, že účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba „vyjde v řízení najevo“.

30. Z právě uvedeného mimo jiné vyplývá, že ani ustanovení tlumočníka nezabavuje soud povinnosti se přesvědčit, že účastník má možnost na jednání plně participovat, vyjde-li během řízení najevo, že účastník jednacím jazyku dostatečně nerozumí. Má-li být právo na tlumočníka praktické a účinné, nelze je omezit výhradně na prvotní fázi jednání, kdy soud tlumočníka účastníkovi ustanoví, nebo kdy účastník prohlásí, že jazyk ovládá, tj. kdy se práva na tlumočníka vzdá (srov. obdobnou logiku rozsudku ESLP ve věci *Kamasinski proti Polsku* ze dne 19. 12. 1989, č. stížnosti 9783/82, § 74; či rozsudku ESLP ve věci *Hermi proti Itálii* ze dne 18. 10. 2006, č. stížnosti 18114/02, § 70, týkajících se trestních věcí, jejichž závěry nejsou bez dalšího do civilního řízení přenositelné).

31. V obou právě zmíněných případech může v průběhu jednání vyjít najevo, že původní smysl práva jednat ve své věci v jazyce, který účastník ovládá, není fakticky (materiálně) naplňován. Soud může v průběhu jednání na základě vyjádření účastníka řízení, jeho zástupce či tlumočníka získat informaci, že standard tlumočení není dostatečný. Naopak, v průběhu řízení může vyjít najevo, že byť účastník původně prohlásil, že tlumočníka potřebovat nebude, jeho skutečné jazykové schopnosti mu neumožňují adekvátně reagovat na výzvy soudu ke splnění procesních povinností nebo uplatnění práv; v takovém případě může účastník svůj původní souhlas s jednáním bez přítomnosti tlumočníka vzít zpět.

32. Přímo řečeno: Podstatné pro materiální naplnění základního práva řízení jednat jazykem, který účastník ovládá, je, aby měl možnost během celého soudního jednání činit informovaná rozhodnutí fakticky, nikoliv jen formálně. Je na soudci, aby v případě objektivně zjiitelné potřeby s účastníkem řízení dostatečně komunikoval a zajistil, aby jeho právo na jednání jazykem, který ovládá, mohlo být skutečně naplňováno v průběhu

celého jednání. Přestože je na účastnících civilního řízení, aby okamžitou potřebu tlumočení v průběhu jednání soudu namítli, za zajištění spravedlivého procesu — jenž je podmíněn účinnou participací účastníků řízení — odpovídají v konečném důsledku soudy (viz čl. 4 Ústavy; srov. obdobnou logiku rozsudku ESLP ve věci *Knox proti Itálii* ze dne 24. 6. 2019, č. stížnosti 76577/13, §§ 182–187; či rozsudku ESLP ve věci *Vizgirda proti Slovinsku* ze dne 28. 11. 2018, č. stížnosti 59868/08, §§ 80–81, týkajících se trestních věcí; ani jejich závěry nejsou bez dalšího do civilního řízení přenositelné).

33. Podle Ústavního soudu je podstatné, že výše uvedená východiska platí i v případě, kdy je účastník civilního řízení zastoupen advokátem. Výkon právního zastoupení a způsob komunikace mezi advokátem a jeho klientem je v řízení především jejich věcí. Soudce ale musí v případě objektivně zjiitelné potřeby v průběhu jednání zajistit, aby neustanovení tlumočnicka účastníkovi nezabránilo v plném zapojení do projednávání jeho věci prostřednictvím advokáta, je-li to pro výkon jeho základních práv třeba (srov. obdobně rozsudek ESLP ve věci *Cuscani proti Spojenému království* ze dne 24. 12. 2002, č. stížnosti 32771/96, §§ 38–39, či rozsudku ESLP ve věci *Lagerblom proti Švédsku* ze dne 14. 4. 2004, č. stížnosti 26891/95, §§ 61–62, týkajících se trestních věcí – také jejich závěry nejsou bez dalšího do civilního řízení přenositelné).

34. Přímou řečeno: Nemožnost přítomného účastníka efektivně participovat na jednání prostřednictvím svého advokáta z důvodu jazykových omezení může za určitých okolností vést k porušení pravidel spravedlivého procesu (srov. obdobnou logiku rozsudku ESLP ve věci *Pugžlys proti Polsku* ze dne 14. 9. 2016, č. stížnosti 446/10, §§ 82–92, týkajících se trestních věcí, jejichž závěry rovněž nejsou bez dalšího do civilního řízení přenositelné).

35. V nyní projednávaném případě Ústavní soud dospěl k závěru, že odvolací soud rovnost účastníků řízení ani plnou a efektivní participaci stěžovatele na jednání materiálně nezajistil, a to z následujících důvodů:

36. Ústavní soud neshledává nic protiústavního na úvodním procesním postupu, který odvolací soud při jednání konaném dne 28. 8. 2024 zvolil. Odvolací soud se ocitl v překvapivé situaci, jelikož řádně předvolaný tlumočnick se bez omluvy k jednání nedostavil. Je třeba ocenit, že předsedkyně rozhodujícího senátu na vzniklou situaci zareagovala flexibilně a v češtině advokátce stěžovatele nejprve sdělila, že otec má právo na tlumočení, avšak že u jednání je přítomna členka senátu, která rozumí francouzsky; následně se předsedkyně senátu advokátky stěžovatele dotázala, zda bude schopna „reprodukovat dotazy, které nám otec bude zodpovídat tak, abychom nemusely odročovat odvolací jednání“. Advokátka v reakci na to uvedla: „[...] určitě nechceme odročovat odvolací jednání, domluvili jsme se s otcem, že souhlasí s tím, že bude probíhat to soudní jednání bez té přítomnosti tlumočnicka, a já i matka hovoříme francouzsky“. Předsedkyně senátu následně souhlas otce s jednáním bez tlumočnicka znovu ověřila slovy „[t]akže budete rozumět a naše členka senátu také rozumí francouzsky“, což jeho advokátka následně potvrdila (viz č. l. 153).

37. Podle Ústavního soudu odvolací soud na základě popsané dohody s advokátkou v převážné části jednání efektivní a plnou participaci otce na jednání zajišťoval. Ze zvukového záznamu vyplývá, že advokátka měla dostatečný prostor se stěžovatelem ve francouzštině komunikovat: kupříkladu se jej dotazovala na upřesnění tvrzení ohledně průběhu dřívějšího styku s dcerami v červnu 2024 (čas 26:40 zvukového záznamu) či mu tlumočila jí přednesenou argumentaci ohledně jeho pracovního vytížení (čas 32:22).

Obdobně i členka senátu přímo s otcem komunikovala ve francouzštině, kupříkladu o jeho možnostech pečovat o nezletilé v pracovní době (čas 30:39).

38. Ústavně problematický okamžik podle Ústavního soudu nastal v pozdější fázi jednání. Konkrétně se tak stalo při přímé komunikaci odvolacího soudu s matkou, během které matka uváděla především informace ohledně možnosti otce vyzvedávat dcery ve školce a hlídat je v době nemoci, průběhu styku během léta 2024, schopnosti rodičů spolu komunikovat, schopnostech otce zajišťovat zdravotní péči dcer, o finančních příjmech matky, způsobu, jakým se rodiče podílí a budou podílet na finančních výdajích dcer (školné, obědy, kroužky, oblečení, zdravotní výdaje atd.) a způsobu dřívějšího hospodaření rodičů (čas 42:09–54:13 zvukového záznamu; viz rovněž bod 14 napadeného rozsudku).

39. Během této komunikace soudu s matkou advokátka stěžovatele nejprve aktivně vystoupila s námitkou (čas 52:40 zvukového záznamu). V této části je zvukový záznam nesrozumitelný, nicméně členky rozhodujícího soudu advokátce stěžovatele obratem sdělily, že nemá slovo a uváděná tvrzení matky byla obsahem jejího posledního vyjádření (čas 52:48). Později advokátka stěžovatele výslovně uvedla „*já vůbec nestíhám ani tlumočit, a ani pak reagovat na cokoliv*“ (čas 54:13). K následnému dotazu předsedkyně senátu, zda se k tvrzením matky může otec vyjádřit, jeho advokátka přímo uvedla, že se omlouvá, ale že by se k tvrzením matky mohl vyjádřit pouze sám otec, avšak „*vzhledem k tomu, že [...] mu nemohla ani přetlumočit, co tady bylo řečeno, tak se k tomu vyjádřit prostě nemůže*“ (čas 54:25–54:35).

40. Advokátka se následně k dotazu odvolacího soudu vyjádřila pouze tak, že matka uvádí skutečnosti, které nebyly žádným způsobem doloženy, stejně jako by otec mohl tvrdit něco jiného (čas 54:35–54:48). K doplňujícím dotazům soudu dále zástupkyně uvedla, že je zřejmé, že rodiče se nejsou schopni dohodnout, každý kupuje vybavení (oblečení) pro svoji péči a jsou dohodnuti na polovičním rozložení nákladů na mateřskou školu a další aktivity dětí, avšak neexistuje konkrétní dohoda ohledně způsobu jejich placení (čas 54:48–56:44). Následně advokátka uvedla, že „*vůbec nechápe, co tady řešíme*“ (čas 56:45) a předsedkyně senátu odpověděla, že „*řešíme hospodaření rodičů ve vztahu k výživnému*“ (čas 56:50). Poté předsedkyně senátu uvedla, že se rodiče nejsou vůbec schopni dohodnout na platbách ve prospěch dětí a nechávají je na *ad hoc* budoucích dohodách (čas 57:00–57:12).

41. Po právě popsané interakci soudu s advokátkou stěžovatele se francouzsky mluvící členka senátu zeptala otce, jak si představuje hospodaření rodičů do budoucna (celý, podrobnější dotaz je na zvukovém záznamu zaznamenán pouze ve francouzštině; čas 57:20–58:22). Otec následně francouzsky odpověděl, že je připraven platit polovinu nákladů na školku matce, která následně celé školné uhradí školce; ohledně ostatních nákladů na děti otec uvedl, že je matka odmítla sdílet (čas 58:23–59:42). Členka senátu vyjádření otce přeložila do češtiny a dotázala se jeho advokátky, zda s tímto překladem souhlasí, což ona potvrdila (čas 59:43–1:00:39). Následně (po vyjádření kolizního opatrovníka) se francouzsky hovořící členka senátu otce dotázala na variantu, že by matka měla upravený styk ve středu (čas 1:03:25–1:04:01); otec odpověděl francouzsky bez následného překladu do češtiny (čas 1:04:04–1:04:20).

42. Podle Ústavního soudu je z pohledu materiálního naplnění ústavních práv otce rozhodné, že odvolací soud vhodným způsobem nezareagoval na situaci, kdy mu advokátka otce výslovně sdělila, že klientovi nezvládá tlumočit tvrzení matky a že se k nim v důsledku toho nemůže vyjádřit (bod 39 výše). Nešlo totiž o nevýznamnou část jednání: matka

s odvolacím soudem komunikovala přibližně 12 minut, v rámci kterých tvrdila řadu skutečností, jež se týkaly kvality komunikace rodičů a jejich hospodaření (viz bod 38 výše). Přitom špatná komunikace rodičů a neschopnost rodičů dohodnout se na hrazení běžných nákladů dcer (školného, obědů, oblečení) představovaly nosné důvody pro změnu formy péče [viz bod 21 napadeného rozsudku odvolacího soudu a část VII. 2 níže].

43. Informovala-li advokátka stěžovatele rozhodující senát výslovně, že nestačí skutková tvrzení matky klientovi tlumočit, měl jí odvolací soud poskytnout dostatek procesního prostoru k nápravě. Šlo totiž o objektivně zjistitelnou informaci, že základní právo stěžovatele na tlumočení není nadále fakticky (materiálně) naplňováno. Podle Ústavního soudu se předsedkyně rozhodujícího senátu měla minimálně ujistit, zda alternativní řešení překvapivé absence tlumočnicka prostřednictvím francouzsky mluvící členky senátu a advokátky i nadále zajišťuje efektivní participaci otce na jednání, či zda má námitky advokátky stěžovatele materiálně chápat jako odvolání souhlasu stěžovatele s jednáním bez tlumočnicka, což se ovšem nestalo. Byť se francouzsky mluvící členka senátu otce následně dotázala, jak si představuje hrazení nákladů dcer do budoucna (viz bod 41 výše), otec nemohl reagovat na všechna tvrzení matky při — nikoliv krátké — komunikaci se soudem.

44. Lze obtížně určit, jaký vliv měla nemožnost otce reagovat na jednotlivá tvrzení matky na výsledné rozhodnutí odvolacího soudu. Vzhledem k tomu, že tvrzení matky ohledně špatné komunikace rodičů a neochoty otce podílet se na nákladech dětí, měla alespoň potenciál v určité míře úsudek členek senátu ovlivnit, je třeba dospět k závěru, že odvolací soud svým postupem participační práva stěžovatele materiálně nenaplnil.

45. Otec tvrzením matky nemohl porozumět, a proto neměl šanci případně instruovat svoji advokátku či tvrzení přímo rozporovat. Jinak řečeno: nemohl na jednání zcela prezentovat svoji skutkovou verzi věci. Neměl-li otec faktickou možnost plně a efektivně participovat na opatrovnickém řízení, ve kterém se rozhodovalo o natolik zásadní věci jako osudu jeho nezletilých dcer, nelze takové procesní pochybení soudu brát na lehkou váhu. Nadto za situace, kdy původně stěžovatel a jeho advokátka s „alternativním řešením“ absence tlumočnicka souhlasili za účelem zabránění odročení odvolacího jednání.

46. Shrnutí: Odvolací soud materiálně nenaplnil základní právo stěžovatele na rovnost účastníků řízení ve spojení s jeho základními právy na projednání věci v jeho přítomnosti, protože se stěžovatelem jednal bez přítomnosti tlumočnicka, aniž by jeho advokátce poskytl dostatečný prostor k tlumočení do francouzštiny poté, co advokátka výslovně namítala, že tlumočit nestačí.

VII. 2 Porušení práva stěžovatele na soudní ochranu ve spojení s právem na péči a výchovu dítěte

47. Podle Ústavního soudu je dále třeba zabývat se věcí samou, tj. otázkou, zda odvolací soud ústavně souladně odůvodnil, proč nebylo v nejlepším zájmu nezletilých dcer, aby byly svěřeny do střídavé péče obou rodičů.

48. Při rozhodování ve věcech péče o děti je třeba vycházet z obecného principu, že práva obou rodičů na péči o dítě mají stejnou váhu a dítě má právo na péči obou rodičů rovnocenně [viz čl. 32 odst. 4 Listiny, čl. 8 Úmluvy, čl. 7 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, nález sp. zn. III. ÚS 440/2000 ze dne 7. 12. 2000; rozsudek ESLP ze dne 21. 2. 2006 ve věci

Dostál proti České republice, č. stížnosti 26739/04, § 55]. Úkolem soudů ve smyslu čl. 4 Ústavy je, aby zajistily spravedlivou rovnováhu mezi zájmy dítěte a rodičů.

49. Ve všech rozhodnutích týkajících se dětí musí být nejlepší zájmy dětí zohledněny jako prvořadé (čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte; viz např. rozsudek ESLP ze dne 6. 7. 2010 ve věci *Neulinger a Shuruk proti Švýcarsku*, č. stížnosti 41615/07, § 135). Omezení styku mezi rodičem a dítětem musí sledovat legitimní cíl nejlepšího zájmu dítěte a být mu přiměřené (nález sp. zn. I. ÚS 1079/17 ze dne 26. 7. 2017, bod 19).

50. Z judikatury Ústavního soudu vyplývá několik základních kritérií, která soudy musí při rozhodování o úpravě výchovných poměrů vzít v úvahu. Patří mezi ně: 1) existence pokrevního pouta mezi dítětem a osobou usilující o jeho svěření do péče; 2) míra zachování identity dítěte a jeho rodinných vazeb; 3) schopnost osoby usilující o svěření dítěte do péče zajistit jeho bezproblémový vývoj a jiné potřeby; 4) přání dítěte (srov. komplexně „průlomový“ nález sp. zn. I. ÚS 2482/13 ze dne 26. 5. 2014, body 19–25).

51. Projevují-li oba rodiče skutečný zájem pečovat o své dítě a naplňují-li všechna kritéria podobnou měrou, je třeba vycházet z ústavněprávního předpokladu rovnosti, podle kterého je v nejlepším zájmu dítěte, aby o ně pečovali oba rodiče. Pro naplnění uvedeného cíle představuje svěření dítěte do střídavé péče nejvhodnější model a odlišné řešení vyžaduje pečlivé odůvodnění, proč je v nejlepším zájmu dítěte jiná úprava vzájemných rodinných vztahů (např. nález sp. zn. IV. ÚS 1921/17 ze dne 21. 11. 2017, bod 14).

52. Naplnění demonstrativních základních kritérií neznamena automatické svěření dítěte do střídavé péče (nález sp. zn. I. ÚS 1554/14 ze dne 30. 12. 2014, bod 28). Opatrovnické soudy nicméně musí možnost střídavé péče vážně zohlednit jako jednu z rovnocenných forem péče; nezvolí-li ji nakonec, musí své rozhodnutí přesvědčivě odůvodnit individuálními skutkovými okolnostmi, které dostatečně osvětlí, proč by střídavá péče konkrétnímu dítěti nevyhovovala (nález sp. zn. III. ÚS 2298/15 ze dne 15. 3. 2016, bod 16).

53. Kvalitou odůvodnění rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilého dítěte se Ústavní soud podrobně zabýval především v nálezu sp. zn. I. ÚS 3065/21. Dovodil v něm, že závěr o nevhodnosti střídavé péče nelze odůvodnit pouze obecnými odkazy na: útlý věk dítěte (bod 31), stabilitu výchovného prostředí (bod 34), absenci harmonické komunikace rodičů (bod 37), běžnou pracovní vytíženost rodiče (bod 52), potenciální zapojení blízkých osob jednoho z rodičů do péče o dítě (53), velkou vzdálenost bydlišť rodičů (bod 55) a celkovou náročnost modelu střídavé péče (bod 57).

54. Z dosud uvedeného vyplývá, že Ústavní soud dlouhodobě označuje střídavou péči za výchozí model úpravy péče rodičů o dítě. Hodlají-li opatrovnické soudy upravit poměry v rodině odlišně, musí přesvědčivě odůvodnit, proč je jiná úprava v nejlepším zájmu dítěte.

55. Ačkoli lze obecně střídavou formu péče označit za „výchozí model“, Ústavní soud v nedávném nálezu sp. zn. I. ÚS 2364/24 zdůraznil následující:

Z žádného nálezu nelze dovodit, že by výchozím modelem úpravy péče rodičů o dítě měla být jeho symetrická varianta, tj. styk rodičů s dítětem stanovený v poměru 50:50. Naopak Ústavní soud výslovně připustil, že střídavá péče může být rozložena asymetricky.

Judikatura Ústavního soudu se vymezovala zejména proti svěřování dítěte do péče jen jednoho z rodičů s tzv. širokým stykem druhého rodiče a právě v tomto kontextu akcentovala rovné právo rodičů podílet se na péči o děti. V žádném dosud vydaném rozhodnutí však nezaznělo, že by každý rodič musel mít dítě v péči po shodnou dobu jako ten druhý.

Představa, že dokonale symetrická střídavá péče (model 50:50) je modelem preferovaným, nemá žádnou oporu v zákoně ani v ústavním pořádku; vychází z mylného přesvědčení některých rodičů, že každý z nich má „*právo na ideální polovinu dítěte*“. Z pohledu společenských věd je střídavou péčí situace, kdy dítě tráví alespoň 30 % času v domácnosti druhého rodiče. Není tedy žádný důvod dovozovat, že by výchozím modelem pro úvahy soudu mělo být vždy zcela symetrické rozložení péče mezi oba rodiče.

56. Z právě uvedeného vyplývá jasné pravidlo: Model symetrické střídavé péče není modelem ústavně preferovaným oproti modelu asymetrické střídavé péče. Stejný závěr ovšem neplatí při srovnání modelu asymetrické střídavé péče s modelem péče jen jednoho z rodičů s tzv. širokým stykem druhého rodiče.

57. Přestože lze rovnocennosti podílu obou rodičů na péči o dítě obecně dosáhnout i prostřednictvím modelu péče jednoho z rodičů za současné úpravy tzv. „širokého“ styku (nález sp. zn. IV. ÚS 1921/17, bod 22), především model ne-rovnoměrné střídavé péče umožňuje zachovat ústavou preferovaný princip rovnosti. I při odlišném rozsahu styku totiž sama forma střídavá péče lépe zajišťuje rovnocenné postavení obou rodičů, ve kterém se žádný z nich nemůže opírat o větší „oprávnění“ na dítě a tento argument využívat při sporech s druhým rodičem (nález sp. zn. I. ÚS 3065/21, bod 60). Asymetrická střídavá péče obecně představuje významnou symbolickou hodnotu, která může zajistit „absenci vítězství“, díky které budou moci oba rodiče zastávat v očích svých i v očích svého dítěte plnohodnotnou rodičovskou roli; je proto formou ústavně preferovanou oproti variantě „výlučné“ péče jednoho z rodičů s tzv. širokým stykem druhého z nich [srov. nález sp. zn. I. ÚS 3522/22 ze dne 30. 3. 2023, bod 33].

58. Ačkoli tedy není vyloučeno, aby opatrovnický soud — po zohlednění východisek střídavé péče — zvolil formu péče pouze jednoho z rodičů zkombinovanou se (skutečně) širokým stykem druhého rodiče s dítětem, je nutné takový postup přesvědčivě odůvodnit. V takovém případě je nicméně v odůvodnění rozhodnutí zásadně třeba předeštit, zda a případně za jakých konkrétních podmínek by v budoucnu byla změna na střídavou péči realizovatelná (nález sp. zn. I. ÚS 3065/21, bod 61). Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 212/25 ze dne 12. 3. 2025 k tomu uvedl:

Opatrovnické soudy jsou v bez-návrhových řízeních povinny upravit poměry k dítěti komplexně, je-li to možné, a neodsouvat úpravu do budoucna. Je obecně žádoucí, aby opatrovnické soudy v rozhodnutích o péči a styku dopředu avizovaly, jaká kritéria mohou být rozhodná pro změnu aktuálního nastavení modelu péče, není-li v současné době možné s ohledem na specifika věci zachovat rovnoměrnou péči obou rodičů. Rodiče tak budou jednoznačně obeznámeni s tím, jaké kroky mohou sami učinit. Tím lze napomoci deeskalaci rodičovských konfliktů, zlepšení komunikace a zvýšení rodičovské spolupráce a ve svém důsledku předejít soudním řízením (body 38 a 40).

59. Na tomto místě lze tedy shrnout následující: Byť lze rovnocennosti podílu obou rodičů na péči o dítě obecně dosáhnout i prostřednictvím modelu péče jednoho z rodičů za současné úpravy tzv. „širokého“ styku dítěte s druhým rodičem, opatrovnické soudy mají povinnost ústavně konformně zvážit i možnost svěření dítěte do tzv. asymetrické střídavé péče, která pro rodiče s úžeji stanoveným stykem může představovat významnou symbolickou hodnotu. Zvolí-li opatrovnický soud formu péče jen jednoho z rodičů s tzv. širokým stykem druhého rodiče, musí zásadně předejít, zda a případně za jakých konkrétních podmínek by v budoucnu byla změna na střídavou péči realizovatelná.

60. V nyní projednávaném případě Ústavní soud dospěl k závěru, že odvolací soud právě shrnutým ústavním východiskům rozhodování o úpravě péče rodičů o dítě nedostál, změnil-li rozsudek nalézacího soudu a svěřil nezletilé dcery do péče matky s tzv. širokým stykem otce v poměru asi 2/3:1/3, aniž by své rozhodnutí ústavně konformně odůvodnil.

61. Odvolací soud za zásadní překážky střídavé péče označil především problematickou komunikaci rodičů a jejich neschopnost domluvit se na způsobu, jakým budou hradit běžné náklady nezletilých dcer (viz bod 21 napadeného rozsudku). Učinil tak bez zopakování dokazování, tj. pouze na základě písemných podání rodičů a přímé komunikace s nimi při jednání (jež byla procesně vadná z pohledu pravidel spravedlivého procesu, jak je uvedeno výše). Podle Ústavního soudu ovšem zmíněné důvody pro vyloučení „výchozí“ formy péče, tj. střídavé péče, přesvědčivé nejsou.

62. Odvolací soud se nevypořádal se základním východiskem opatrovnického soudu, že rodiče jsou schopni spolu komunikovat v základních věcech: rodiče kupříkladu byli schopni se dříve domluvit na asymetrické péči o nezletilé (včetně svátků a prázdnin), umožňovali dcerám kontaktovat druhého z rodičů při „jejich“ styku a zároveň se domluvili minimálně na výběru školky. Odvolací soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí neuvedl žádnou skutečnost, jež by excesivní nefunkčnost komunikace rodičů dokládala.

63. Jak uvedl Ústavní soud v již několikrát zmiňovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 3065/21 (bod 37), absence či horší úroveň komunikace mezi rodiči nemůže vést bez dalšího k vyloučení střídavé péče, protože by šlo o ústupek vzájemné rivalitě rodičů a otevíral by se prostor ke zneužití postavení rodiče, který měl dosud dítě v péči. Soudy musí případně zkoumat důvody nízké kvality komunikace a pokusit se její úroveň zlepšit. Také svěření dítěte do střídavé péče může být impulsem k posílení komunikace a spolupráce rodičů. Nelze vyloučit, že i přes všechny pokusy o nápravu ze strany soudu je stále vzájemná komunikace natolik konfliktní, že brání svěření dítěte do střídavé péče; poté však musí soudy zvážit, který z rodičů je za nevhodnou komunikaci více zodpovědný, a své zjištění při rozhodování o péči a rozsahu styku zohlednit.

64. Odvolací soud v nyní projednávané věci bez dalšího dospěl k závěru, že rodiče nejsou schopni konstruktivního dialogu, na základě kterého by byly běžné náklady dcer v budoucnu obratem hrazeny. Podle Ústavního soudu ovšem pouhý odkaz na potenciální neshody ohledně konkrétního (technického) způsobu hrazení běžných nákladů (školného, obědů, léků atd.) nelze označit za „extrémně konfliktní“ vzájemnou komunikaci rodičů, jež by bránila svěření dcer do střídavé péče. Otec při jednání přímo potvrdil, že je ochoten hradit polovinu nákladů běžných nákladů; nadto zmínil i konkrétní (technický) způsob hrazení nákladů na obědy ve školce prostřednictvím matky (viz bod 13 napadeného rozsudku). Odvolací soud to pominul, aniž by přesvědčivě vysvětlil, proč je právě otec za nevhodnou komunikaci primárně zodpovědný.

65. Skutečnost, že oba rodiče kupují dětem své vlastní oblečení, vysokou — a nepřekonatelnou — konfliktnost vztahu rodičů nezakládá. Obdobně nelze nevhodnost modelu střídavé péče odůvodnit tím, že z pohledu řádného hrazení běžných životních nákladů bude snazší, budou-li děti svěřeny do „výlučné“ péče matky, zatímco otec bude povinen platit výživné, ze kterého následně matka bude schopna bez problémů hradit běžné náklady dětí (srov. poslední větu bodu 21 napadeného rozsudku).

66. Obdobně nedostatečné jsou podle Ústavního soudu i další důvody, které odvolací soud označil za překážku střídavé péče — nízký věk dětí a potřebu stabilního prostředí z důvodu jejich nástupu do školky (viz bod 22 napadeného rozsudku). Jak uvedl Ústavní soud v již zmiňovaném nálezu sp. zn. II. ÚS 212/25: *„právo rodiče na péči a výchovu dítěte a právo dítěte na rodičovskou péči a výchovu není časově limitováno na určité životní milníky dítěte, které mohou být toliko vodítkem. Naopak navykání na postupnou separaci od blízkých osob by dítě mělo primárně zažívat v rámci širší rodiny a připravovat se tím na socializaci do společnosti (tedy nikoli že předškolní zařízení připraví dítě na delší kontakt s nerezidentním rodičem)“* (bod 33).

67. V tomto ohledu lze pouze přisvědčit původní argumentaci opatrovníckého soudu, že střídavá péče nemůže pro nezletilé představovat natolik závažnou změnu, neboť děti byly na střídání prostředí mezi rodiči — bydlících ve stejné městské části — již zvyklé. Probíhal-li dosavadní styk nezletilých dcer s otcem dosud v poměru 18:12 (byť převážně o víkendu), není zřejmé, proč by nástup dcer do školky mohl být pro dcery natolik stresový, že by bez dalšího bránil výchozímu modelu střídavé péče.

68. Odvolací soud v napadeném rozhodnutí dále nezohlednil, že z pohovoru kolizního opatrovníka s dětmi vyplynulo, že mají vstřícný vztah k oběma rodičům; nezabýval se ani potenciální „symbolickou“ hodnotou formy (asymetrické) střídavé péče pro otce. Namísto toho svěřil děti do péče matky, aniž by předestřel, zda a případně za jakých konkrétních podmínek by v budoucnu byla změna na střídavou péči realizovatelná. Takový postup nelze — perspektivou výše uvedených obecných východisek — označit za ústavně konformní.

69. Shrnutí: Odvolací soud dostatečně neodůvodnil, proč není v nejlepším zájmu nezletilých, aby byly svěřeny do střídavé péče obou rodičů, čímž porušil základní právo stěžovatele na soudní ochranu ve spojení se základním právem na péči a výchovu dítěte.

VIII. Závěr

70. Lze uzavřít, že odvolací soud porušil základní právo stěžovatele na rovnost účastníků řízení ve spojení s jeho základními právy na tlumočníka a projednání jeho věci v jeho přítomnosti, protože se stěžovatelem jednal bez přítomnosti tlumočníka, aniž by jeho advokátce poskytl dostatečný prostor k tlumočení do francouzštiny poté, co advokátka výslovně namítala, že tlumočit nestačí. Odvolací soud dostatečně neodůvodnil, proč není v nejlepším zájmu nezletilých, aby byly svěřeny do střídavé péče obou rodičů, čímž porušil základní právo stěžovatele na soudní ochranu ve spojení se základním právem na péči a výchovu dítěte.

71. Na odvolacím soudu nyní bude, aby o odvolání rodičů rozhodl znovu v souladu se závěry tohoto nálezu, jakož i další závaznou judikaturou Ústavního soudu týkající se rozhodování o střídavé péči (viz čl. 89 odst. 2 Ústavy).

72. Protože odvolací soud porušil základní právo stěžovatele na rovnost účastníků řízení ve spojení s jeho základními právy na tlumočníka a projednání jeho věci v jeho přítomnosti podle čl. 37 odst. 3 a 4 a čl. 38 odst. 2 Listiny a dále základní právo stěžovatele na soudní ochranu ve spojení se základním právem na péči a výchovu dítěte podle čl. 36 odst. 1 a čl. 32 odst. 4 Listiny, Ústavní soud napadené rozhodnutí zrušil [§ 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

73. V části směřující proti výrokům II., III., IV., V. a VI. prvestupňovému rozsudku opatrovnického soudu Ústavní soud ústavní stížnost stěžovatele odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Učinil tak z důvodu principu subsidiarity a minimalizace zásahů proto, že by bylo předčasné zabývat se úpravou výživného, bude-li odvolací soud znovu rozhodovat o meritu věci, tj. o formě péče rodičů, od níž se úprava výživného odvíjí.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 7. května 2025

Tomáš Langášek
předseda senátu